

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno studenta: **Bc. Michaela Horváthová**

Název práce: **K pojmu „idea” v díle Jana Amose Komenského**

Jméno vedoucího práce: PhDr. Věra Schifferová, CSc.

Jméno oponenta: doc. Aleš Prázný, Ph.D.

I. Formální kritéria

ano zčásti ne

I. Formální kritéria	ano	zčásti	ne
1. Naplnění celkového záměru: - práce odpovídá svému zadání a obsahu - vymezení tématu je přiměřené a není příliš široké			x
2. Metodické a systematické zvládnutí práce - text je strukturně a logicky uspořádán - práce je adekvátně zpracována			x
3. Úvod a závěr - úvod řádně seznamuje s cílem a postupem práce, s dosavadním bádáním na dané téma a stěžejní literaturou - závěr náležitě shrnuje a hodnotí celou problematiku, formuluje přínos k řešení problému a vlastní stanoviska			x
4. Autor náležitě vypracoval všechny formální požadavky kladené na diplomovou práci - zadání, prohlášení, obsah, úvod, pojednání, závěr, resumé v češtině a cizím jazyce - odpovídající počet stran			x

Diplomová práce *K pojmu idea v díle J. A. Komenského* chce prozkoumat, jak Komenský rozumí pojmu idea v širším kontextu jeho metafyziky. Struktura práce sestává ze čtyř kapitol: Pro koho je určena Komenského metafyzika; Pro koho je určena Komenského metafyzika; Svět možný neboli ideální; Svět pravzorový. Ve své práci autorka přibližuje Komenského jako filosofa a theologa, jenž vytvořil svůj vlastní koncept metafyziky. Bibliograficky vychází Michaela Horváthová jak z Komenského spisů, tak z interpretační literatury zejména od Jana Patočky. V literatuře se velmi dobře orientuje a pomocí ní dokládá její širší theologický rámec Komenského myšlení. Ukazuje Komenského metafyziku jako vědu o idejích, která se vztahuje k lidské mysli. Metafyzika však u Komenského nepředstavuje nijak náročný systém – má být srozumitelné komukoli, dokonce i osmiletým dětem. Komenského metafyziku prostupuje triadická struktura; Komenský dělí všechny věci na tři části – trojiny. I ideu pojímá ve trojím způsobu: „Prvním způsobem v sobě samé, tedy v možnosti, druhým způsobem existuje v mysli tvůrce a posledním způsobem v proutvaru ducoucího díla, které tvůrce vytvoří i pro oči ostatních.” (s. 27) Komenský měl za to, že ideje lze vyčíst právě z lidské mysli. Avšak nejsou ničím subjektivním, jde o principy, jež do lidské mysli vložil Bůh. Poté, co Horváthová přiblíží význam slova idea v antice, připomíná, že pro Komenského je idea předpokladem harmonie, předpoklad uspořádanosti. V této souvislosti zmiňuje Platóna, ale dále s tímto referenčním

polem nepracuje. Totéž se týká i ostatních antických motivů a autorů (Aristotelés aj.) – práce tak vlastně neopouští Komenského myšlenkovou trajektorii, nevyužije distatnce, kterou mouhou poskytnout zmiňovaní autoři, a v tomto smyslu vlastně z Komenského nevykročí. Snaží se důkladně orientovat v rozsáhlém Komenského systému a soustavně jím v jeho obtížné uchopitelnosti proniknout.

V práci se autorka věnuje Komenského konfrontaci dvou pohledů na stav světa – jde o původní dokonalost světa, jeho původní krásu a jednotu, která však byla narušena hříchem. Úkolem člověka je přivádět porušenost k jednotě. V tom se ukazuje, že člověk je *imago Dei*. Člověk se má připravovat na setkání s Bohem; právě tím má být vedeno veškeré pedagogické snažení. Horváthová v průběhu celé práce s porozuměním reflektuje theologický rozměr Komenského, který mnoha soudobým didaktikům a pedagogům vycházejícím z Komenského takřka programově uniká. Komenský jako stavitel chrámu vzdělanosti promýšlí nezbytnost universálnosti principů, pravou metodu řádu a neklamnou jistotu pravdy. Dle těchto pravidel chce Komenský vytvořit universální vzdělanost, která je prostoupena theologickou perspektivou světa. Horváthová v závěru poukazuje na to, že pojem idea má u Komenského nejen teoretický, ale také praktický význam, a to s ohledem na Komenského program universální nápravy věcí lidských. Závěrem Horváthová konstatuje, že Komenského metafysické pokusy mají emendační implikace – a dokonce jim je možné porozumět pouze v tomto emendačním kontextu, a tak je základem rovněž politiky, která spočívá dle Komenského v tom, že prokazujeme vůči lidem dobro (s. 33). Komenského myšlení tak nutně ústí do politiky a mravnosti, má výraznou prakticko-dějinou orientaci, kterou však nelze separovat od idejí. To autorka předvedla ve své práci přesvědčivě a s dostatečnou erudiicí.

Práce je psána kultivovaným jazykem, až na drobnosti stylisticky i gramaticky v pořádku. Chybné skloňování Boëthia, s. 28; nejednotné psaní Bůh/bůh, nerozlišování sám/samotný aj.

Otázky k obhajobě: Jak byste využila znalost Komenského v dnešní škole? Co z Komenského považujete pro dnešního člověka za aktuální a co za nesrozumitelné? Nakolik je Komenský přívržencem přirozeného řádu věcí a nakolik se domníváte, že by právě tento jeho důraz na přirozený řád věcí mohl být překážkou pro jeho uplatnění ve školství?

II. Obsahová kritéria

ano zčásti ne

II. Obsahová kritéria	ano	zčásti	ne
1. Práce prokazuje porozumění autora v dané problematice.	x		
2. Myšlenková soudržnost a souvislost textu: - je vyhovující - srozumitelnost argumentace a podloženost argumentů či myšlenek je adekvátní		x	
3. Práce se opírá o relevantní prameny a literaturu.	x		
4. Práce s literaturou: - v práci je zřetelně předvedeno, že student pracoval s odbornou literaturou a s myšlenkami jednotlivých autorů - autory uváděl (nejen odkazem na poznámku), srovnával, parafrázoval a citoval - zřetelně rozlišoval své myšlenky od myšlenek jednotlivých autorů	x		
5. Diplomová práce je filosofickým textem: - autor prokázal fundovanou a analytickou práci s pojmy a myšlenkami - autorova práce nespočívala jen v převyprávění daného téma nebo pouhém poskládání hesel, parafrází či myšlenek - práce nebyla zatížena nepřiměřenou mírou historických, životopisných nebo jiných nefilosofických údajů		x	
6. Práce vykazuje prvky vlastního přínosu nebo jedinečnosti zpracování			x

III. Jazyková a grafická kritéria**ano zčásti ne**

1. Práce je bez gramatických a stylistických chyb nebo jiných nedostatků (překlepy, nedokončené věty atd.)			X
2. Práce je psána kultivovaným a odborným jazykem	X		
3. Terminologické zpracování textu - fundované porozumění terminologie v oboru a daném tématu - vhodné používání terminologie a vysvětlování pojmů		X	
4. Odkazy, citace a poznámkový aparát - vyhovující práce s odkazy - dodržení a jednotnost citačních norem - náležitý poznámkový aparát	X		
5. Citování - míra citování je vyvážená - vhodná volba a výstižnost citací	X		
6. Grafická kritéria - grafická úprava (písmo, obsah, názvy kapitol, odstavce, řádkování atd.) je vyhovující	X		

IV. Použitá literatura**ano zčásti ne**

1. kritický a vhodný výběr prvotní literatury a pramenů	X		
2. kritický a vhodný výběr druhotné literatury	X		
3. práce s cizojazyčnou literaturou		X	

Celkové hodnocení: Práci doporučuji k obhajobě: anoNávrh hodnocení: **B až C** (podle úrovně obhajoby)

V Pardubicích dne 18. 1. 2022

oponent